

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян” № 1-а, 1000 София, тел. 986-28-61, 987-55-13,
факс 987-65-14, [e-mail:arch@vas.bg](mailto:arch@vas.bg)

Изх. № 740

Дата: 01.08.2024 г.

ДО
Г-ЖА АННА АЛЕКСАНДРОВА –
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
ПРАВНИ И КОНСТИТУЦИОННИ
ВЪПРОСИ КЪМ 50-ОТО НАРОДНО
СЪБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

от ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ,
представяван от зам.-председателя –
адв. Валя Гигова

Относно:
Проект на Закон за изменение и допълнение
на закона за адвокатурата,
сигн. № 50-454-01-53/30.07.2024 г.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО АЛЕКСАНДРОВА,

Висшият адвокатски съвет изцяло подкрепя внесения от народните представители Анна Василева Александрова, Александър Руменов Ненков, Бранимир Николаев Балачев, Иван Величков Минев и Марин Василев Маринов Законопроект за изменение и допълнение на Закона за адвокатурата със сигнатура № 50-454-01-53/30.07.2024 г. (Законопроекта).

Внесенят законопроект представлява част от изработен от Висшия адвокатски съвет проект за изменение и допълнение на Закона за адвокатурата на основание чл. 122, ал. 1, т. 11 ЗА, изготвен след продължителни обсъждания, проведени след постановяване на Решение от 25.01.2024 г. по дело С-438/22 на

СЕС както в самия Висш адвокатски съвет, така и от адвокатските съвети и адвокатите от страната, включително при провеждане на Общо събрание на адвокатите от страната на 24.02.2024 г.

Считаме, че предприетата законодателна промяна, насочена към промяна на разпоредбите, уреждащи начина за определяне на адвокатски възнаграждения, към премахване на забраната за уговаряне на възнаграждения под определен минимален размер и отпадане на свързаната с това дисциплинарна отговорност, както и към отпадане на съществуващото ограничение за съда при определяне на отговорността за разноси за адвокатско възнаграждение да е обвързан от подобен минимален размер, **е навременна и необходима,** с оглед преодоляване на последиците от Решение от 25.01.2024 г. по дело С438/22 на СЕС и съобразяване на националната правна уредба с общностното право.

1. Относно предвидените промени в Закона за адвокатурата.

Изцяло споделяме законодателният подход адвокатското възнаграждение да бъде уговаряно свободно между адвоката и клиента, като при липса на уговорено възнаграждение – същото да се определя от адвокатските съвети, въз основа на критерии, предвидени в Наредба, издавана от Министъра на правосъдието по предложение на Висшия адвокатски съвет.

Считаме за правилно на законодателно ниво да бъдат изведени единствено общите принципи за определяне на възнаграждението като справедливост, обоснованост, фактическа и правна сложност, засегнатия материален интерес и пр., а конкретните критерии за определяне на възнагражденията по различните видове дела да бъдат развити на подзаконово ниво чрез наредба за примерните адвокатски възнаграждения при липса на договор и при определяне на отговорността за съдебни разноси. По този начин биха се спазили две основни изисквания: спазване на принципа на самоуправление и независимост на адвокатурата – чрез уреждане компетентност на Висшия адвокатски съвет да изготвя проекта и да предлага на Министъра на правосъдието да издаде Наредбата, и от друга страна – ще изпълни изискването за наличие на държавна санкция върху размера на адвокатското възнаграждение, което би било дължимо при липса на договор между адвокат и клиент и при ангажиране на отговорността за съдебни разноси.

Считаме за правилно при определяне на дължимото от насрещната страна възнаграждение в случаите на предоставена безвъзмездна правна помощ в хипотезите на чл. 38, ал. 1 ЗА съдът да определя възнаграждението, дължимо от насрещната страна, като се ръководи от критериите на същата Наредба, тъй като възнаграждението на адвоката в случаите по чл. 38 ЗА също е част от уреждане на отговорността за съдебни разноси.

Отпадането на дисциплинарната отговорност за договаряне на адвокатско възнаграждение под минималните размери (отмяната на чл. 132, т. 5 ЗА) е естествена последица от възприемане на принципа за свобода на договарянето на адвокатско възнаграждение и отпадане на задължението да не се договаря възнаграждение под определени минимални размери, каквито няма да има.

Намираме за разумно и въвеждането на срок, в рамките на който да бъде изготвена от Висшия адвокатски съвет и приета от Министъра на правосъдието Наредба за определяне размера на адвокатските възнаграждения при липса на договор и при определяне на отговорността за съдебни разноски, през който срок да се използват критериите на Наредба №1 за минималните размери на адвокатските възнаграждения от 09.07.2004 г. на ВАДвС единствено като ориентир.

2. Промени в ГПК и ДОПК.

Изцяло подкрепяме подхода на Законопроекта за промените в разпоредбите на чл. 29, чл. 47 ГПК и чл. 430 ГПК, респ. чл. 11 и чл. 161 ДОПК, свързани с начина на посочване на адвокат за особен представител.

Преценката дали са налице предпоставките за назначаване на особен представител е изцяло в компетентността на съда, но конкретният адвокат, който да бъде назначен за особеното представителство и размера на възнаграждението му следва да се определя от адвокатския съвет (както е предвидено в законопроекта), тъй като особеното представителство по дефиниция изключва наличието на договор между адвокат и клиент, а при липса на договор – компетентен да определи възнаграждението е адвокатският съвет (чл. 36, ал. 3 от Законопроекта). Предвидена е възможност насрещната страна да направи възражение за прекомерност на определения от адвокатския съвет размер на възнаграждението на особения представител, като в този случай окончателният размер на възнаграждението се определя от съда, но адвокатът, посочен от адвокатския съвет при друг размер на възнаграждението може да откаже да бъде назначен за особен представител.

Законопроектът предвижда в Закона за адвокатурата (чл. 36, ал. 6) разумен срок за произнасяне от страна на адвокатския съвет по искането за назначаване на особен представител – 14 дни от получаване на искането от съда.

Подкрепяме изцяло детайлната уредба на възражението за прекомерност, създадена с разпоредбата на чл. 78, ал. 5 ГПК и чл. 80, ал. 2 ГПК. Правилно се предвижда съдът да може да намалява размера на платеното възнаграждение за адвокат като част от разноските по делото само при направено възражение за прекомерност от насрещната страна, като по този начин се преодолее неправилната съдебна практика съдът да се намесва в гражданскоправните

отношения между страните по спора в частта на отговорността за разноски, без между страните да е възникнал спор между разноските. Формираната към момента съдебна практика по служебно произнасяне по размера на адвокатското възнаграждение без възражение за прекомерност, направено от насрещната страна, е в разрез с общия принцип, че съдът се произнася по разноските само при наличие на спор между страните (отразено и в Процедурния правилник на СЕС – така чл. 145, ал. 1¹).

Предвидено е както възражението за прекомерност (което повдига пред съда спор за разноските за адвокатско възнаграждение), така и становището на насрещната страна, да могат да бъдат правени най-късно до последното по делото заседание, за да може всяка от страните да вземе становище по спора.

За да не се правят и разглеждат необосновани възражения за прекомерност и да се отклоняват процесуалните усилия на всички участници в производствата към спора за разноски, вместо към спора по същество, е предвидено възражението за прекомерност да може да се прави ако възнаграждението, срещу което се възразява, е поне 1/3 по-високо от възнаграждението на адвоката на страната, която възразява.

Споделяме изцяло предвиждането на законопроекта при направено възражение за прекомерност съдът да не може да присъжда по-нисък размер на възнаграждението от адвокатско възнаграждение, заплатено от изгубилата делото страна, защото няма каквато и да било правна или житейска логика възразяващата страна да е изгубила делото, да е заплатила на адвоката си възнаграждение в определен размер, и да очаква спечелилата делото страна да възстанови като разноски за адвокатското възнаграждение в размер не само по-нисък от платения, но и от размера на изгубилата делото страна.

Подкрепяме изцяло предвидените промени в ДОПК на данъчната администрация, когато не се представлява от адвокат, а от юрисконсулт, да се присъжда юрисконсултско възнаграждение, определено по реда на чл. 78, ал. 8 ГПК. Досегашното правило на ДОПК – да се присъжда възнаграждение за юрисконсулт, представляващ НАП, определено в размер на адвокатското възнаграждение по реда на Наредба №1, поставя в неравностойно положение данъчната администрация и останалите държавни и общински органи, от една страна, а от друга страна всички други субекти, които се представляват от юрисконсулти в граждански, търговски и административни (включително данъчни) дела. Само по себе си и към момента действащото правило на чл. 161, ал. 1 ДОПК е противоконституционно, като с предлаганите промени противоконституционността ще бъде преодоляна.

---

¹ [EUR-Lex - 32012Q0929\(01\) - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/lexuri/ui.do?uri=CELEX:32012Q0929(01):EN)

Подкрепяме изцяло възприетата уредба относно начина на определяне на отговорността за разноси в производствата по ДОПК, която препраща към общото правило на чл. 78, ал. 5 ГПК, както и цялостния режим по определяне на особен представител в данъчните производства.

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,

По изложените по-горе съображения Ви молим да подкрепите внесения Законопроект за изменение и допълнение на Закона за адвокатурата със сигнатура № 50-454-01-53/30.07.2024 г. както по принцип, така и съответните редакции на изменяните и нови разпоредби, като допълнителни съображения ще бъдат изложени от представители на Висшия адвокатски съвет в хода на обсъждането в Комисията по конституционни и правни въпроси.

**ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ: /п/**

АДВ. ВАЛЯ ГИГОВА